

Antologia Polskiego Rapu

–

Słownik

B-boy

osoba zajmująca się wieloelementową miejską formą tańca, nazwaną przez media „breakdancer”. Choć „b” w słowie „b-boy” oznacza „break” (patrz niżej), pionierzy nie przepadają za spotykanym w mediach słowem breakdancer. A to dlatego, że podkreśla ono akrobatyczną, siłową stronę zagadnienia, podczas gdy dla b-boya zawsze najważniejszy będzie własny styl, kreatywność, wycucie muzyki.

Beat/podkład

beat to w muzyce szerokie pojęcie; znawca jazzu Roman Waschko definiował go na przykład jako „uderzenie, rytmiczny punkt ciężkości”. W kontekście hip-hopu oznacza warstwę muzyczną utworu, najczęściej w rytmie 4/4, utworzoną za pomocą samplowania innych nagrań, ale też maszyn perkusyjnych, syntezatorów czy przez instrumentalistów.

Beatbox

choć tak nazywano kiedyś maszynę perkusyjną, dziś beatbox jednoznacznie kojarzy się z perkusją wokalną, wytwarzaną za pomocą własnego aparatu mowy; jest definiowany (cytat za jednym z najlepszych rodzimych beatbokserów – TikTakiem) jako „sztuka rytmicznego naśladowania dźwięków za pomocą jej narządów”. Wprowadzony do hip-hopu we wczesnych latach 80. za sprawą Douga E. Fresha, szybko stał się jego nieformalnym, piątym elementem. Do czołówki polskich beatbokserów należy Błdy Kris, TikTak, RDW i kolektyw Al-Fatnujah.

Beef

konflikt między raperami sprowadzony do wymiany wymierzonych w siebie utworów, dissów. Wynik rywalizacji wpisanej od początku w kulturę hiphopową, kolejny jej szczebel po pojedynkach freestyle'owych. Spory urastają do rangi konfliktów płci (jeden z pierwszych słynnych beefów: U.T.F.O. kontra Roxanne Shante), stylistyk (Ice Cube kontra Common) dzielnic (Boogie Down Productions kontra Juice Crew) czy całych wybrzeży (2pac kontra Notorious B.I.G.), choć najczęściej jest niestety pobudek osobistych. Do najsłynniejszych polskich beefów należą starcia Liroya z Nagłym Atakiem Spawacza oraz Tymona ze Wzgórzem Ya-Pa-3. Wśród najbardziej wojowniczych raperów wyróżnia się Tede skonfliktowany z Eldo, Płomieniem 81 i Peją.

Blend

polega na zgraniu elementów dwóch nagranych wcześniej, często diametralnie różniących się od siebie utworów w nową całość. Był wykorzystywany przez wielu – od Franka Zappy po Johna Zorna – choć za sprawą hip-hopu spowszedniał, stając się zwykłym transponowaniem wokalu na nowy podkład, dokonywaniem przez didżejów na potrzeby mixtape'ów. Odżył za sprawą Danger Mouse'a, który w 2004 roku stworzył „Grey album”, łącząc rymy z „The Black Album” Jaya Z z kompozycjami z „White Album” The Beatles i wynosząc tym samym blend na nowy, konceptualny poziom, a przy okazji prowokując światową dyskusję o prawach autorskich. Polski raper i producent 2sty

zastąpił z blendów prowokacyjnych, humorystycznych, dokonując syntezy „To jest to” Hemp Gru z dance’owym hitem „Coco Jambo” i przenosząc wokół Soboty na grunt discopolowego Weekendu

Block party

rodzaj imprez ulicznych, które w latach 70. przyczyniły się do popularyzacji raczkującego hip-hopu. Polegały najczęściej na rozstawieniu przez didżeja sprzętu grającego podłączonego nielegalnie do najbliższego słupa elektrycznego i zachęceniu do zabawy znajomych oraz przechodniów. Często block party rozwijały się do tego stopnia, że zamykano całe ulice. Nazwą tą określano imprezy odbywające się w parkach, na skwerach czy dziedzińcach. Najbardziej znanymi didżejami, którzy mieli w swojej karierze takie działania, byli m.in. DJ Kool Herc, Grandmaster Flash oraz Grand Wizard Theodore.

Boom bap

styl rapowej produkcji, który zyskał ogromną popularność na przełomie lat 80. i 90. Opierał się na samplingu. Pierwsze skrzypce grały w nim mocne, regularne uderzenia automatu perkusyjnego – boom to stopa, bap zaś to werbel. Twórcami, których uważa się za najlepszych reprezentatów tego stylu, są DJ Premier, Pete Rock, Marley Marl, Large Professor oraz twórcy skupieni w kolektywie D.I.T.C.

Bounce

szybka, taneczna odmiana hip-hopu z Nowego Orleanu bazująca początkowo na złożonym rytmie, wysuniętym na pierwszy plan basie, prostych melodiach i jeszcze prostszych tekstach, często ograniczonych do paru powtarzanych w kółko obscenicznych wersów. Nawiązująca do karnawałowych tradycji miasta i zamieszkujących go mniejszości muzyka, dystrybuowana przez niezależne oficyny szybko ewoluowała. Odbiła się nieco szerszym echem za sprawą Mystikala, a następnie spopularyzowała się w drugiej połowie lat 90. dzięki umowom oraz fuzjom pozwalającym wydawnictwom Cash Money i No Limits wejść do głównego nurtu. Bounce stał się pojęciem tożsamym z „dirty south”, oznaczając syntetyczny, nieregularny, upstrzony hi-hatami rap z ciętymi spowalnianymi refrenami, epatujący hedonizmem w tekstach i nuworyszowską estetyką. W tej formie zainspirował polskich raperów: Borixona (zwłaszcza przy projekcie Hardkorowa Komercja), Tedego, później Eisa. Bounce stanął w opozycji do etosowego trueschoolu.

Bragga / braggadocio

wychwalanie własnych umiejętności bądź po prostu przechwalanie się np. niekoniecznie zgodnym z rzeczywistością stanem posiadania. Rapowa konwencja wpisana w gatunek od samego początku, od nagrania Sugarhill Gang z 1979 roku, zakorzeniona u Afroamerykanów chociażby za sprawą subkultury Zoot Suits czy popisów

boksera Muhammada Alego. Samo słowo pochodzi od angielskiego „brag” (chełpić się), a włoskie brzmienie zapewniło mu „The Faerie Queene”, XVI-wieczne dzieło Edmunda Spensera, w którym bohater-samochwała nosił imię „Braggadocchio”. Spośród amerykańskich specjalistów od bragga wyróżnić należy m.in. LL Cool J’a, Rakima, Big Daddy Kane’a, Nasa i Jaya Z, z polskich – Tedego, DonGURALesko, Fokusa, świętej pamięci Freeze’a czy Dyhę.

Break

przejście perkusyjne w funkowym bądź jazzowym utworze. Wyodrębnione i zapętłone przez producenta bądź didżeja pozwala stworzyć bit. W ten sposób break w latach 70. wykorzystał didżej innowator o jamajskich korzeniach – Kool Herc. Pozwoliło to zaistnieć breakdancer’owi, ale też w bardzo istotny sposób wpływało na muzykę miejską czy klubową. Warszawski kolektyw Break Da Funk pokazuje, że wpływa do dziś. Do najsłynniejszych, używanych niezliczoną ilość razy breaków należą chociażby te z „Amen, Brother” The Winstons, „Apache” Incredible Bongo Band i „Funky Drummer” Jamesa Browna. Wiele klasycznych breaków w ramach swojego cyklu dźwiękowych kolarzy zatytułowanych lekcjami („Lessons”) zebrał w całość amerykański duet Double Dee i Steinski.

Breakdance

nazwa pod którą spopularyzowany został b-boying, wyodrębniony w Nowym Jorku na początku lat 70. taniec łączący m.in. jazzowe tradycje taneczne (tap, lindy hop),

ekscentryczne kroki Jamesa Browna oraz akrobatyczne elementy podpatrzone w sztukach walki (od kung-fu po capoeirę), a do tego wyraźnie czerpiący z ducha rywalizacji przepełniającego praktykowany w gangach uprock, formę proto-breakdance'u z końca lat 60. B-boying jest jednym z czterech (graffiti, emceeing i didžeing) elementów hip-hopu rozumianego jako kultura. Początkowo był domeną Afroamerykanów i Portorykańczyków, ale dzięki filmom z pierwszej połowy lat 80. – „Wild Style”, pokazanym nawet w Cannes „Beat Street” (z legendarną sceną pojedynku Rock Steady Crew z New York City Breakers) czy adresowanym do szerszej publiczności, rozrywkowym „Flashdance” stał się fenomenem ogólnoswiatowym z własnymi zawodami (m.in. Battle of the Year). Wśród polskich ekip wymienić należy chociażby Non Toper Mielonka, Ready to Battle, Azizi Hustlaz czy Polskee Flavour. Na pierwszej płycie DJ-a 600V znalazł się dedykowany b-boyom numer, a zespoły, takie jak Stylowa Spółka Społem, Siła Dźwięq bądź MC eL-Cookizo z powodzeniem łączyły praktykę breakdance'ową z rapową.

Cloud Rap

styl muzyki rapowej bazujący na hipnotycznych, głębokich, pobudzających wyobraźnię bitach oraz tekstach, w których raperzy często sięgają po surrealistyczne opowieści. Nie brakuje głosów, że to najbardziej psychodeliczna odmiana hip-hopu. Najbardziej popularni producenci tworzący cloud rap to Clams Casino i Spaceghostpurrrp.

Crunk

odmiana hip-hopu, której korzenie sięgają Południa Stanów Zjednoczonych i lat 90. Największą popularność osiągnął w okolicach 2003-2004 roku za sprawą wielkich sukcesów producenta Lil Jona, który stał się międzynarodową ikoną crunku. Do produkcji nagrań najczęściej używano automatu perkusyjnego Roland TR-808, a podkłady opierały się na syntetycznych dźwiękach z mocno zaakcentowanym basem. Crunk to odmiana wybitnie klubowa, hedonistyczna i doskonale sprawdzająca się na imprezach.

Cut

fragment wokalny z cudzego bądź własnego nagrania wskrezczony przez didżeja do utworu jako uzupełnienie zwrotki czy też refren albo jego osobna partia. Mistrzami w tej dziedzinie są DJ Premier i DJ Revolution, w Polsce najefektowniejsze cuty zaprezentowali Twister, Panda, Deszczu Strugi i Spox.

Demo/demówka

kilka utworów zebranych w całość z myślą o zaprezentowaniu ich potencjalnemu wydawcy.

Diss/dis

spopularyzowany w latach 80. skrót od „disrespect”, czyli braku szacunku. Zniewaga przyjmująca różne formy – od wersu do całego utworu. Wymierzona w osobę bądź grupę osób, zjawisko czy tendencję, nie zawsze nazywającą

adresata po imieniu. Na przykład: „jak można jarać się polskim rapem / jak ich oglądam, nienawidzę ich matek” (Ciech).

DJ/Dżing/didżej

skrót rozwijany jako „disc jockey”. Osoba prezentująca muzykę na imprezach, mixtape’ach bądź w radiach. W hip-hopie spełnia szczególną rolę, bowiem jej umiejętności i posiadany zbiór nagrań pozwalały samplować, a co za tym idzie tworzyć beaty (początkowo pojęcie didżeja i producenta było tożsame), skreczowanie je dopełniało, zaś w trakcie koncertu didżej był w stanie zastąpić całą grupę muzyków. Podejście do gramofonu jak do pełnoprawnego instrumentu miało swój początek w turtntablizmie, najbardziej zaawansowanej technicznie, wychodzącej daleko poza hip-hop formie didżejskiej wypowiedzi.

EP/epka

forma pośrednia między singlem (sformułowanie „Extended Play” odnosiło się początkowo właśnie do rozszerzonego singla) a albumem. Brytyjskie Official Chart Company definiuje „epkę” jako byt czteroutworowy, 25-minutowy, choć już pierwsze tego typu wydawnictwa na siedmiocalowych winylach mogły zawierać do sześciu utworów. Format stał się popularny w dobie krótkich, intensywnych nagrań punkowych, ale występuje w hip-hopie, również polskim. Najsłynniejsze przykłady to „EP”

Grammatika, „Moda na Epkę (Najebawszy EP)” Smarki Smarka, Kixnare’a i DJ-a Pyska, „Gorączka w Parku Igieł” Jimsona i „3854 i 3 kroki” Pelsona.

Featuring

gościnny udział jednego artysty (to może być didżej, wokalista, raper) w nagraniu drugiego. Wzajemne zapraszanie się na płyty i krzyżowanie stylów to jedna z atrakcji muzyki hiphopowej. W Polsce pamiętano o tym od samego początku. Na debiucie Trials-X występuje Numer Raz (jako Mc Bob), na piewszej płycie Liroya – Wzgórze Ya-Pa-3, zaś Molestę odwiedza m.in. Warszawski Deszcz.

Flow

sposób w jaki raper artykułuje wersy w utworze, by połączyć je w spójną całość i uczynić z wokalu nie tylko nośnik treści, lecz także idealnie wpasowany w podkład instrument. Flow, bawiąc się akcentem, modulacją, tempem, trzymając się swojego, nie zawsze identycznego z bitem rytmu, zapewnia słowom melodię i płynność. Podlega ewolucji – wraz z Rakimem przyszły rymy wewnątrz wersów, Kool G Rap i Kool Keith wyszli poza rygor werbla, Bone Thugs-n-Harmony postawili na szybkość i śpiewność.

Follow up

nawiązanie do cudzego bądź własnego wersu czy utworu przez bezpośrednie przytoczenie lub sparafrazowanie go w tekście. Kolejny obok cutów sposób na pielęgnowanie

hiphopowej historii, upamiętnienie dobrych linijek i cementowanie sceny. Tede rapował „nie ma rapu bez follow-up-ów”, i są ich rzeczywiście setki. Na przykład Kasta Skład refrenem utworu „123” nawiązywał do „Stop the Violence” BDP, wcześniej wykorzystanym jeszcze przez duet Black Star w numerze „RE:DEFinition”. Kiedy Gedz rymował u Kajmana w utworze „Jeszcze raz” wersy „Gdybym cofnął czas, pewnie nic bym nie zmienił / 22 lata chodzę po tej ziemi” odnosił się do kawałka „Mercedens Benz” donGURALesko, gdzie ten nawinął „Gdybym mógł cofnąć czas pewnie nic bym nie zmienił / 26 lat chodzę sam po tej ziemi”

Freestyle / styl wolny

rapowa improwizacja, tworzenie i artykułowanie rymów w czasie rzeczywistym, które służyć może zarówno rywalizacji (często zorganizowanej w klubie, w formie sędziowanych przez jury bądź publiczność bitew, tzw. freestyle battles), jak i urozmaiceniu koncertu czy uratowaniu rapera, gdy ten zapomniał tekstu utworu. Freestyle to pierwsza wizytówka rapera, często przyczynek jego kariery, to również naturalna forma rozstrzygnięcia konfliktów (vide „Przyjdź na wolnym, a pójdziesz w pizdu” kierowane przez Tede do Eldo). Wujek Samo Zło i O.S.T.R. rejestrujący swoje improwizacje w formie dostępnych nagrań, rozprzestrzenione na cały kraj imprezy WBW (Wielkiej Bitwy Warszawskiej) oraz transmitowane w telewizji, cytowane w prasie i starcie ekip Obrońcy

Tytułu i Gib-Gibon skład (Bitwa w Płocku) spopularyzowały freestyle lokalnie. Film „8 Miła” (2002) z udziałem Eminema wywołał ogólnoswiatową modę.

Funk

gatunek muzyczny, który w latach 60. narodził się z jazzu, soulu i R&B. Roman Waschko podkreśla, że jeszcze w latach 50. mianem „funkny” (słowem używanym w kontekście seksu czy smrodu) określano „jazzowy styl ostrej gry nawiązującej do tradycji bluesa i murzyńskiej muzyki kościelnej”. Funk rozpoznamy po wysuniętej na sam przód, melodyjnej linii basu, gitarze akcentującej rytm, rozbudowanych jazzowych harmoniach, wrzastym tanecznym groove. Za ojców gatunku uważa się Jamesa Browna, Sly Stone’a i George’a Clintona. Funk usłyszymy u wielu artystów – od Prince’a, przez Red Hot Chili Peppers i Rage Against the Machine, po Jamiroquai i Jamiego Lidella. Leży również u podstaw hip-hopu.

Gangsta rap

rap już nie tylko odbijający rzeczywistość gett – narkotyki, seksizm, przemoc związaną z gangami – ale nią zafascynowany. Jednym z pionierów jest filadelfijczyk Schoolly D, który w utworze „P.S.K. What Does It Mean?” z 1985 roku rapuje o gangu, którego był członkiem – Park Side Killers. Za drugiego uchodzi Ice T z Los Angeles, samozwańczy „original gangsta”, z rok późniejszym „6 n the Morning”. Choć gangsterki za mikrofonem można

doszukać się i u nowojorskich Boogie Down Productions (album „Criminal Minded”) i u południowców z Geto Boys, z nurtem utożsamiani są Kalifornijczycy – wszystko to za sprawą przełomowego „Straight Outta Compton” formacji N.W.A., późniejszej, solowej działalności członków tej grupy i artystów zrzeszonych wokół labela Death Row. Na skutek odmiennych uwarunkowań kulturowych polskiego gangsta rapu nie mieliśmy, choć jego echa słychać u Born Juices czy wczesnych Killaz Group.

Graffiti/jam

niezwykle szeroki termin, obejmujący elementy wizualne, np. obrazy, podpisy lub rysunki, które są umieszczane w przestrzeni publicznej, najczęściej miejskiej, niekoniecznie za zgodą właściciela terenu. Zazwyczaj tworzone jest anonimowo i bez odpowiednich zezwoleń, znacznie rzadziej na zamówienie właściciela pomalowanego obiektu. Graffiti to jeden z elementów składowych kultury hip-hopowej. Do dziś trwa dyskurs, czy jest to forma sztuki, czy też miejskiego wandalizmu. W hip-hop wpasowało się m.in. za sprawą okazjonalnych jamów, czyli spotkań grafficiarzy, którzy dostali do zagospodarowania określony teren i malowali „na legalu” w rytm utworów puszcanych przez didżeja.

Hashtag/hashtag

pojedyncze słowo lub ciąg znaków poprzedzone symbolem #. Szczególnie popularne w serwisach społecznościowych, zwłaszcza na Twitterze, gdzie ułatwia grupowanie i wyszukiwanie wiadomości, dla których jest łącznikiem. W hiphopowych tekstach używane najczęściej jako połączenie kilku słów, nawiązanie do określonych osób lub sytuacji, wstawiane niejako w postaci zamiennika słowa „jak”.

Hip-hop (jako kultura)

ruch muzyczny i społeczny zapoczątkowany w latach 70. w Stanach Zjednoczonych. Jeden z twórców kultury hiphopowej, DJ Afrika Bambaataa, wprowadził pojęcie czterech filarów hip-hopu. Są nimi rap, didżeing, b-boying i graffiti. Uniwersalny przekaz audiowizualny spowodował, że hip-hop niezwykle szybko zyskał międzynarodową popularność.

Hip-hopolo

krytyczny termin określający utwory rapowe, których estetyka i brzmienie nawiązywały do muzyki disco-polo. Jako pierwszy do obiegu publicznego wprowadził go Ten Typ Mes, wyśmiewający twórczość artystów związanych z poznańską wytwórnią UMC – Meza, Ascetoholix oraz 18L. Hip-hopolo charakteryzowało się ludycznym bądź rzewnym przekazem, nośnymi półamatorskimi refrenami, banalnymi melodiami i niezbyt skomplikowaną strukturą kompozycji.

Horrorcore

nurt hip-hopu, który powstał w Stanach Zjednoczonych na początku lat 90. Rapowy odpowiednik death metalu. Jego protoplastami były formacje Gravediggaz, Insane Clown Posse, a w kolejnych latach z powodzeniem w takiej stylistyce sprawdzali się m.in. Ill Bill oraz Necro – twórcy związani z grupą Non Phixion. Horrorcore przedstawiał pełne agresji, brutalności, sadyzmu i przemocy teksty, w których dominowały wątki przestępstw, wyuzdanego seksu, narkotyków. Towarzyszyły im podkłady, w których producenci chętnie sięgali po brzmienia gitarowe czy cytaty z filmów grozy i horrorów.

Instrumental

w hip-hopie używa się tego słowa zamiennie z terminami bit, produkcja, podkład czy kompozycja. Jest to nagranie, które raper wykorzystuje jako podstawę muzyczną. W muzyce popularnej instrumental to z kolei utwór, w którego nagraniu wykorzystano jedynie instrumenty muzyczne bądź sample i który nie posiada partii wokalnych.

Label

inaczej wytwórnia płytowa – firma zajmująca się produkcją, promocją i dystrybucją nagrań muzycznych. W historii polskiego hip-hopu największą rolę odegrały oficyny S.P. Records, Asphalt Records, Blend Records i T1-Teraz. Z kolei niewielki wkład w promocję gatunku i popularyzację

rapu miały duże wytwórnie, które od samego początku wykazywały spory dystans do hip-hopu i nie dostrzegły jego potencjału komercyjnego w Polsce.

Maxi-singiel

wydawnictwo muzyczne, na które składają się co najmniej trzy nagrania. Szczególnie popularne były w latach 90., gdy ukazywały się przede wszystkim na płytach winylowych. Obecnie rzadko możemy się spotkać z taką formą płyt wydawanych na nośnikach fizycznych. Na maxi-singlach często znajdowały się ekskluzywne remiksy oryginalnych nagrań, ich wersje instrumentalne, a cappella czy też radiowe – ocenzurowane. Często umieszcza się na nich również utwory, które nie trafiły ostatecznie na longplay danego artysty.

MC/emce/emcee

mistrz ceremonii, z ang. Master of Ceremony. W hip-hopie używa się obecnie tego określenia na wszystkich raperów, ale jeszcze w latach 80. i 90. odnosiło się ono przede wszystkim do tej ich grupy, która sprawdzała się w bitwach freestyle'owych czy prowadziła w wymyślny, kreatywny sposób duże koncerty i imprezy hiphopowe.

Mixtape

wydawnictwo przygotowane przez didżeja, najczęściej publikowane w nieoficjalnym obiegu. Popularność mixtape'ów przypadła na lata 80. i 90., a dla wielu słuchaczy

była to najlepsza okazja, by zapoznać się z nowymi utworami, remiksami czy utworami, które nigdy nie ukazały się na regularnych wydawnictwach. Mixtape pozwalał didżejowi na zaprezentowanie swoich umiejętności i wyobraźni, chociażby poprzez tworzenie blendów, czyli nałożenie wokalu a cappella na podkład z innego nagrania. Obecnie w amerykańskim hip-hopie używa się tego określenia na płyty z w pełni autorskimi, premierowymi nagrańiami, które trafiły do internetu, a nie do regularnej sprzedaży. W Stanach Zjednoczonych za wzór uchodziły mixtape'y przygotowane przez DJ-a Premiera oraz Funkmaster Flexa, w Polsce wpływ na tę gałąź hip-hopu mieli m.in. DJ 600V (jako DJ Niewidzialna Ręka), DJ Jan Marian oraz DJ Twister.

New school/nowa szkółka

w amerykańskim hip-hopie to okres, który rozpoczął się w drugiej połowie lat 80., gdy muzyka rap przestała być prostym, imprezowym gatunkiem, a zaczęła nabierać obecnych kształtów. Przejawiało się to bardziej skomplikowaną warstwą tekstową, szlifowaniem przez raperów flow, a w warstwie muzycznej wyjściem poza prosty sampling i brzmienia klawiszy. Na przełomie lat 90. i XXI wieku jako new school interpretowało się nowy styl produkcji nagrań, w którym brylowali Timbaland, Swizz Beatz, Mannie Fresh oraz The Neptunes.

Nielegal

płyta wydana w niezależnym obiegu, bez pomocy wytwórni płytowej. Nielegalne wydawnictwa mogą być zarówno bezpłatne, wpuszczone do internetu, jak i sprzedawane przez artystę za pomocą jego strony i na koncertach pełnopłatne longplay. Najśłynniejszym polskim nielegaliem jest „WuWuA” Trzyha, a pierwszym nielegaliem, który sprzedał się w ilości pozwalającej ubiegać się o status złotej płyty „Kilka numerów o czymś” Małpy z 2009 roku.

Nu beats

młody nurt muzyczny na pograniczu elektroniki oraz instrumentalnego hip-hopu. Twórcy nagrywający podkłady w stylistyce nu beats są przeciwni wpisywaniu ich w określone ramy gatunkowe, przede wszystkim ze względu na mnogość inspiracji i muzycznych odniesień w ich utworach. Flagowymi artystami nurtu nu beats są Flying Lotus, Nosaj Thing, a w Polsce m.in. Teielte i Minoo.

Old school/stara szkoła

pierwszy istotny okres w rozwoju i popularyzacji muzyki rapowej. Najczęściej w ten sposób określa się lata 1979-1984. Artyści, którzy wówczas nagrywali i zyskiwali rozgłos, czyli m.in. The Sugarhill Gang, Grandmaster Flash oraz Kurtis Blow, skupiali się przede wszystkim na pozytywnych nagraniach, mających rozkręcać imprezy. Technika rapowania nie była specjalnie skomplikowana, a podkłady wyróżniały się prostotą, jako spuścizna po erze funku i disco.

OLiS

zainaugurowana w październiku 2000 Oficjalna Lista Sprzedaży Związku Producentów Audio Video (ZPAV). Obejmuje pięćdziesiąt najlepiej sprzedających się w tygodniowym okresie wydawnictw muzycznych w Polsce. Zestawienie opiera się danych uzyskanych z ponad 230 punktów sprzedaży, wśród których prym wiodą popularne sieci Empik, Media Markt i Saturn, a także sprzedaż plików mp3 w oficjalnym obiegu.

P-funk

awangardowa odmiana muzyki funk wyodrębniona przez George'a Clintona i jego zespół Parliament w 1975 roku wraz z płytą „Mothership Connection”. Nosi znamiona zarówno stylu życia, jak i religii. Jak zauważa dziennikarz Rafał Księżyk, Clinton zbiera „wszystko, co było pod ręką: uliczny slang, styl alfonsów i ćpuńskie wglądy, kościelny gospel, psychodelię, hard rock, mainstreamowy soul, echa wojskowych marszów, rytmów latino i futurystyczną elektronikę, świat seriali science fiction i komiksów. Przepisuje historię, parodiuje kanony, zarówno kanony białej Ameryki, jak i klisze z hitów R&B, wygrywa dwuznaczności słów”. W ten sposób tworzy się „pop-mitologia” i ogromne źródło inspiracji dla hipopowych twórców: m.in. MC Hammera, Digital Underground, Dr.Dre wraz z N.W.A. i De La Soul, ale też naszego Sfondu Sqnksa.

Platynowa/złota płyta

wyróżnienie przyznawane za sprzedaż określonej liczby albumów muzycznych. W każdym kraju próg potrzebny do uzyskania tej nagrody jest inny. Pierwsze tego typu odznaczenia przyznano w Stanach Zjednoczonych w 1958 roku, gdy za milion sprzedanych nośników artysta otrzymywał Złotą Płytę. Polskie płyty, aby móc się ubiegać o wyróżnienie, muszą osiągnąć sprzedaż 30 tysięcy sztuk (Platynowa Płyta) oraz 15 tysięcy (Złota Płyta).

Posse cut

utwór, w którym udziela się przynajmniej czterech niezwiązanych ze sobą formalnie artystów, rapujących na określony temat. Za najważniejsze w historii hip-hopu posse cuty uważa się „The Symphony”, gdzie swoje wersy wykonali Marley Marl, Masta Ace, Craig G, Kool G Rap i Big Daddy Kane oraz „Scenari”, do którego wykonania A Tribe Called Quest zaprosili grupę Leaders of the New School. W Polsce pierwszymi i do dziś szanowanymi posse cuts są „Język polski” Wzgóra Ya-Pa 3 i Kalibra 44 oraz utwór „Wspólna scena”.

Propsy

wyrazy należnego szacunku. Tłumaczenie amerykańskiego „proprs”, będącego dla odmiany skrótem od „proper respect”. Pojęcie spopularyzowali raperzy w latach 80., ale można je znaleźć dużo wcześniej, choćby w słynnym Respect, napisanym przez Otisa Reddinga w latach 60., a wykonanym przez m.in. Arethę Franklin.

Punchline

wyjątkowo celny wers będący błyskotliwym skojarzeniem bądź metaforą. W hip-hopie umiejętność posługiwania się punchline'ami stanowi jedną z najważniejszych zalet rapera.

Rap (jako muzyka)

element kultury hiphopowej. Gatunek muzyczny, którego nazwa często używana jest na zmianę z terminem hip hop. Narodził się w latach 70. XX wieku w Stanach Zjednoczonych. Początkowo tworzony był tylko przez czarnoskórych artystów. Na utwory rapowe składają się podkłady muzyczne, teksty wykonywane przez MC oraz bardzo często skrecze oraz cuty, za które odpowiada didżej. Jako element rapu część fachowców wskazuje też beatbox. Rap uliczny / ciemna strona / hardcore – nurt rapu, w którym dominującą rolę odgrywa szczery przekaz będący swoistą formą relacji z wydarzeń dziejących się w biednych, pogrążonych w przemoc i braku perspektyw dla młodych ludzi osiedlach. Ich muzyczną ilustracją są najczęściej mroczne podkłady wykorzystujące sample z muzyki klasycznej. Inspiracją dla polskich artystów obracających się w stylistyce hardcore'u i rapu ulicznego są przede wszystkim twórcy z nowojorskiej dzielnicy Queensbridge (Mobb Deep, Nas, Cormega) oraz reprezentanci francuskiej sceny rapowej.

Raper

artysta wykonujący muzykę rap. Przyjęło się, że powinien być autorem swoich tekstów. U raperów szczególnie ceni się dobór słów, treść, płynność rapowania, operowanie głosem na wiele sposobów. Fani klasycznego hip-hopu cenili też u raperów umiejętność freestyle'u.

Remix

utwór muzyczny będący autorską, producencką interpretacją wykorzystującą ślady oryginału. Od coveru odróżnia go pełna dowolność i kreatywność, dzięki której często remiksy nadają określonemu utworowi zupełnie nowe brzmienie.

Sampler/Sample/sampling

elektroniczny, klawiszowy instrument muzyczny, odgrywający wcześniej nagrane próbki dźwięków (sample) instrumentów akustycznych oraz innych dźwięków – nie tylko muzycznych. Producenci do samplowania wykorzystują również fragmenty filmów, programów telewizyjnych lub zarejestrowanych przez siebie dźwięków, takich jak np. odgłosy pracy sprzętów codziennego użytku.

Scratch/skrecz

dźwięk wywoływany przez odpowiednie „drapanie” przez didżeja płyty winylowej za pomocą igły gramofonu. Skrecze są podstawą turntablizmu. Ich wynalazcą był Amerykanin Grand Wizard Theodore. Wyróżniamy ponad dziesięć różnych

rodzajów skreczów, a ten element sztuki didżejskiej stopniowo przenikał z rapu również do innych gatunków muzycznych. Podstawowe rodzaje tej sztuki to tzw. baby scratch, scribble scratch i transform scratch.

Soul

gatunek „czarnych” brzmień wywodzący się z rhythm and bluesa. Za jego pionierów uważa się m.in. Jamesa Browna, Syla Stone’a i Raya Charlesa, a do popularyzacji przyczyniła się w głównej mierze działalność założonej w Detroit w 1959 roku wytwórni Motown Records. W muzyce soulowej ogromne znaczenie odgrywają emocje twórcy, jego wrażliwość. Nagrania w większości wykorzystują bogate instrumentarium.

Tagi, srebra, pociągi, jardy

terminy ze świata graffiti. Tag jest podpisem grafficiarza (writera), który może być wykonany zarówno sprayem, jak i markerem. Srebro to często malowane w pośpiechu graffiti, ze srebrnoszarym, chromowym wypełnieniem. Pociągi stanowią dla writerów idealny cel, bowiem ich twórczość może tym samym pojechać w świat – pokrywane farbą są całe składy (wholetrainy), wagony (wholetrain), pracę maluje się pod oknem (panel). Gdy pociągi są nieużywane, stoją na jardach.

Trap

jeden z podgatunków hip-hopu, który zrodził się na początku pierwszej dekady XXI wieku na Południu USA. Łączy elementy imprezowego hip-hopu i brzmień klubowych. Wyróżnia się

agresywnym, wykorzystującym basy i klawisze brzmieniu, którego idealnym źródłem jest automat Roland TR-808. Trap niósł sobą siłę, którą amerykańscy dziennikarze muzyczni odnosili do życiowej pewności siebie i cwaniactwa handlarzy narkotyków.

Trip hop

nurt muzyczny, który narodził się w Anglii na początku lat 90. Za jego protoplastów uważa się grupę Massive Attack, której album „Blue Lines” z 1991 roku magazyn „Mixmag” nazwał „hip-hopem na kwasie”. Wyróżnia się wolnym tempem i melancholijnym, smutnym, często wręcz mrocznym klimatem oraz wykorzystaniem kobiecych wokali. Obecność rapera jest możliwa, acz niekonieczna. W treści oczekiwać należy abstrakcji, poetyki snu.

Trueschool

potoczne określenie rapu, w którym twórcy zwracają uwagę głównie na pozytywny przekaz, dbają o pamięć o korzeniach gatunku, przykładają dużą wagę do techniki rapowania. W kwestii muzycznej nagrania trueschoolowe opierają się na samplowanych bitach, w których producenci wykorzystują pętle z utworów jazzowych, funkowych i soulowych.

Turntablizm

sztuka kreatywnego wykorzystywania gramofonów i miksera, w której wyspecjalizowała się grupa didżejów i producentów muzycznych. Nazwę wymyślił

i spopularyzował w 1995 roku DJ Babu, dążąc tym samym do odróżnienia profesji didżeja jako osoby, która ogranicza się do puszczania płyt, od twórców stawiających na skrecze, cuty oraz tworzenie praktycznie nowych nagrań na podstawie dwóch innych utworów puszczanych na adapterach.

Underground/podziemie

określenie używane w stosunku do artystów, którzy nie wydali jeszcze oficjalnej płyty albo związali się kontraktem z niezależnymi wytwórniami. Najczęściej dotyczy twórców, którzy w swojej muzyce stawiają na bezkompromisowy przekaz i nie chcą być zdani na kogokolwiek w podejmowaniu ważnych dla artystycznego wizerunku decyzji.

Winył

płyta gramofonowa; płyta analogowa. Wykonywane są z różnych materiałów, najczęściej z ebonitu, szelaku lub polichlorku winylu. Jest to okrągła płyta o średnicy do 30 cm z zapisanym spiralnie, w postaci rowka, analogowym nagraniem dźwiękowym. Był to najważniejszy nośnik dystrybucji muzyki od końca wieku XIX do lat 80. wieku XX. Do ich odbioru potrzebny jest gramofon.

Writer

człowiek praktykujący sztukę graffiti, jeden z czterech (obok breakdance'u, didżeingu i emceeingu) elementów kultury hiphopowej.

Zachodnie Wybrzeże

Region geograficzny na zachodnim wybrzeżu Stanów Zjednoczonych. W jego skład wchodzi stany Kalifornia, Oregon i Waszyngton. Dla hip-hopu szczególne znaczenie miał ten pierwszy. Najważniejszymi dla popularyzacji rapu twórcami z tych rejonów USA byli m.in. grupa N.W.A., Snoop Dogg, E-40 oraz Ice T.

Złota era /golden era

umowny termin określający pierwszą połowę lat 90. w amerykańskim hip-hopie. W zdecydowanej większości odnosi się to do płyt artystów ze Wschodniego Wybrzeża (m.in. Nas, Notorious B.I.G., Wu-Tang Clan, A Tribe Called Quest), ponieważ twórcy z Kalifornii i okolic wydali w tym czasie mniej klasycznych albumów, do dziś kojarzonych przez masowe audytorium.

Indeks

-	B	10	Follow up
2	B-boy	11	Freestyle / styl wolny
2	Beat/bit/podkład	12	Funk
2	Beatbox		
3	Beef	-	G
3	Blend	12	Gangsta rap
4	Block party	13	Graffiti / jam
4	Boom bap		
5	Bounce	-	H
5	Bragga/braggadoccio	14	Hashtag/hashtag
6	Break	14	Hip-hop (jako kultura)
6	Breakdance	14	Hip-hopolo
		15	Horrorcore
-	C		
7	Cloud Rap	-	I
8	Crunk	15	Instrumental
8	Cut		
		-	L
-	D	15	Label
8	Demo/demówka		
8	Diss/dis	-	M
9	DJ / DJ'ing / didżej	16	Maxi singiel
		16	MC/emce/emcee
-	E	16	Mixtape
9	EP/epka		
		-	N
-	F	17	New school / nowa szkoła
10	Featuring	18	Nielegal
10	Flow	18	Nu beats

-	O	-	U
18	Old school / stara szkoła	25	Underground/podziemie
19	OLiS		
-	P	-	W
19	P-funk	25	Winył
20	Platynowa/złota płyta	25	Writer
20	Posse cut	-	Z
20	Propsy	26	Zachodnie Wybrzeże
21	Punchline	26	Złota era / golden era
-	R		
21	Rap (jako muzyka)		
22	Raper		
22	Remix		
-	S		
22	Sampler/Sample/ samplerowanie		
22	Scratch / skrecz		
23	Soul		
-	T		
23	Tagi, srebra, pociągi, jardy		
23	Trap		
24	Trip hop		
24	Trueschool		
24	Turntablizm		